

Рубан Алла Іванівна,
ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4328-2928>,
молодша наукова співробітниця,
відділ науково-освітніх інформаційних ресурсів і методичного
супроводу освітянських бібліотек,
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського,
Київ, Україна
e-mail: metodist22@ukr.net

Лев Юстимович Биковський на сторінці інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці та документознавці України та світу»

У тезах, підготовлених до річниці пам'яті бібліографа, книгознавця, бібліотекознавця, історика, журналіста, мемуариста, геополітика Лева Юстимовича Биковського (1895–1992), розкрито діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського, направлену на популяризацію досягнень видатних бібліотекознавців, бібліографознавців, книгознавців і документознавців України й світу.

Ключові слова: біографіка, історія бібліотечної справи і бібліографії, бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці, віртуальний інформаційно-бібліографічний ресурс, Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, вебпортал.

В Україні в умовах сьогодення важливим є дослідження біографій українських науковців, практиків, їхніх ідей і поглядів задля їх розкриття, переосмислення й донесення до широкого загалу. Одним із головних завдань, що стоять перед закладами й установами культури, науки й освіти, є забезпечення відкритого доступу до різних джерел інформації, зокрема до тих, що інформують про досягнення у сферах книгознавства, бібліографознавства, бібліотекознавства, документознавства.

На вебпорталі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського функціонує інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці та документознавці України та світу» (<https://surli.cc/xlkqgc>). Його метою є поширення досягнень бібліотечної науки й практики, популяризація праць видатних діячів, висвітлення їхнього життя, діяльності, творчої спадщини та втілення їхніх ідей у практику.

Одну зі сторінок згаданого ресурсу (<https://surli.cc/iejchw>) присвячено Леву Юстимовичу Биковському, 130 років від дня народження якого минуло навесні 2025 р. Він увійшов в історію української науки й культури ХХ ст. як бібліограф, книгознавець, бібліотекознавець, історик, журналіст, мемуарист, геополітик; був одним із бібліотекарів-фундаторів Всенародної бібліотеки України (нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського); доцент у галузі книгознавства (США, 1971); член-кореспондент Української вільної академії наук (США); член Наукового товариства ім. Шевченка та Українського історичного товариства.

Матеріали про науковця на його сторінці структуровано за розділами: «Біографія», «Бібліографія творів», «Бібліографія публікацій про життя та діяльність», «Повнотекстова база статей», «Листи», «Фотогалерея», «Ушанування пам'яті».

Перший розділ репрезентує життєві віхи майбутнього бібліолога, починаючи з дитячих років і тієї сімейної атмосфери, у якій він зростав та формувався як особис-

тість. Виховувався й отримав початкову освіту Левко в мішаній польсько-українській родині, у якій батько Юстим Биковський походив із зuboжілої польської шляхти, а мати Анна Славінська мала українсько-циганське коріння. Далі – навчання в Київській реальній школі, Звенигородській семирічній комерційній школі, Петербурзькому політехнічному, Петроградському лісовому інститутах. В останньому він став членом таємного українського студентського «Інформаційного бюро», що координувало роботу українських студентських громад різних закладів освіти міста. Інженер-економіст за освітою, він одним з перших заклав основи науки про книгу, теоретично обґрунтував засади бібліології, бібліотекознавства й бібліографії, принципи державної книжної політики. Як учений і організатор співпрацював з визначними діячами національної історії й культури: Іваном Огієнком, Агатангелом Кримським, Юрієм Меженком, Сергієм Єфремовим та ін. Як і багато хто з української інтелігенції, Лев Биковський із 1921 р. продовжував роботу за межами Батьківщини. Жив і працював у Польщі, Чехословаччині, Німеччині, США. В еміграції склав і реалізовував план розбудови бібліотеки Української господарчої академії в Подєбрадах, створив студентський бібліографічний гурток, продовжував займатися проблемами бібліології. Друкувався в журналах, працював в установах, пов'язаних з книговидавництвом, редагував і видавав збірники.

Перебування в Польщі в період 1928 – осені 1944 рр. стало головним етапом у його науковій бібліологічній діяльності. Він працював у Варшавській міській публічній бібліотеці завідувачем відділу комплектування (1928–1944 рр.), в останні два роки виконував обов'язки директора книгозбірні. Спільними зусиллями з Фаустином Червійовським ці двоє вихідців з українських теренів розбудовували мережу філій публічної бібліотеки у Варшаві, дбали про підвищення професійного рівня бібліотекарів, працювали над концептуальними питаннями бібліотечної справи.

У Сполучених Штатах Америки, де жив у 1949–1992 рр., очолював Книгознавчу секцію Української вільної академії наук у Нью-Йорку (1954–1963); був членом управи УВАН; секретарем книгознавчої секції й Чорноморської комісії, заступником голови; працював у Денверській публічній бібліотеці й Денверській групі УВАН; написав більше 50 праць книгознавчого, бібліографічного спрямування; разом із Л. Винаром відновив діяльність Українського бібліологічного інституту. Як зазначають дослідники ідей Л. Биковського, він випередив свій час, ще сто років тому трактуючи книгознавство в сучасному розумінні цього терміну й відповідно до світових європейських стандартів.

Бібліографію праць Л. Ю. Биковського представлено в другому розділі електронного ресурсу, де подано опис як окремих видань автора, так і його статей у періодиці. Взагалі ж його творча спадщина – понад 500 праць, частину з них надруковано й збережено в архівах України і США. У доробку – теоретичні розвідки з проблем книгознавства, бібліографії, теорії, історії бібліотечної справи; публікації, присвячені геополітичній ситуації України й питанням новітньої історії; науково-публіцистичні праці про діячів української науки й культури. Його твори було видано, окрім української, англійською, німецькою, чеською, французькою й італійською мовами.

Чимало науковців досліджували життя й творчу спадщину видатного бібліолога – отож і чималий список праць про нього в рубриці «Бібліографія публікацій про

життя та діяльність». Серед авторів, які зробили найбільший внесок у дослідження життєвого й творчого шляху Л. Биковського: С. Білоконь, Л. Винар, О. Завальнюк, Н. Казакова, Т. Ківшар, В. Прокопчук, Ю. Секунова, Н. Солонська, І. Стамбол.

Розділ «Повнотекстова база статей» дає можливість прочитати статті й дослідження як Лева Юстимовича (53 назви), так і тих, хто досліджував його життя й діяльність (36 назв).

У наступному розділі представлено листування Л. Биковського з Л. Винаром, Є. Бачинським, В. Проходою.

«Фотогалерея» дає змогу ознайомитись як зі світлинами Лева Юстимовича в різні роки життя, його батьків, дружин, колег, так і пам'ятних місць, пов'язаних із його діяльністю. Також тут подано зображення обкладинок деяких праць науковця.

У розділі «Ушанування пам'яті» подано посилення на висвітлення заходів, приурочених 100-річчю (1995) та 125-річчю (2020) Л. Ю. Биковського, а також представлено віртуальну виставку-презентацію до 130-річчя від дня народження ювіляра «Любов до книги – крізь усе життя», підготовлену фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (<https://dnpb.gov.ua/ua/?exhibitions=42643>).

Сторінка «Биковський Лев Юстимович» інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці та документознавці України та світу» комплексно й системно представляє цю постать, популяризує її наукові надбання; вона може стати в пригоді для широких кіл громадськості, зокрема для бібліотекознавців, бібліографознавців, книгознавців, бібліотекарів, педагогів, студентів та ін.

Alla Ruban,

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4328-2928>,

Junior Researcher,

Department of Scientific and Educational Information Resources
and Methodological Support of Educational Libraries,

V. O. Sukhomlynskyi State scientific and pedagogical library of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

e-mail: metodist22@ukr.net

Lev Yustymovych Bykovsky on the Page of the Information Bibliographic Outstanding Librarians, Bibliographers, Bibliologists and Documentalists of Ukraine and the World Resource

The theses, prepared for the anniversary of the memory of the bibliographer, bibliologist, librarian, historian, journalist, memoirist, geopolitician Lev Yustymovych Bykovsky (1895–1992), disclosed the activities of V. O. Sukhomlynskyi State scientific and pedagogical library of Ukraine aimed at popularizing the scientific achievements of outstanding library specialists in Ukraine and worldwide.

Keywords: biographical studies science, history of librarianship and bibliography, librarians, bibliographers, bibliologists, virtual information and bibliographic resource, V. O. Sukhomlynskyi State scientific and pedagogical library of Ukraine, web portal.